

## שפת התורה מישראל לאתיופיה

**שאלה: מדוע אין ספר תורה בעברית לביתא ישראל?**

**מבוא:**

בראשית ימי הבית השני עזרא הסופר חולל את אד התקנות המהפכניות בתולדות ישראל- שינוי הכתב של ספר התורה. רוב עולי בבל לא ידעו לקרוא ולכתוב לפי הכתב העברי הקדום, אלא בכתב ארמי/אשורי בו אנו נוהגים היום. שינוי הכתב פרץ את הפתח לכל ישראל ללמוד את התורה ההופכת מספר חתום הגלוי לכהנים בלבד, לספר שכל אחד הוגה בו יומם ולילה.

כיצד השפיעה מהפכה/תקנה זו של עזרא הסופר על שאר עם ישראל הפזורים בגלויות השונות?

**הדעות:**

1) **שינוי הכתב אפשר לגלויות אחרות (כגון באתיופיה) לשנות אף הם את התורה לשפות אחרות.** תחילה במצרים תרגמו את התורה מעברית ליוונית, ולבסוף באתיופיה תרגמו את התורה מיוונית לגעז, ללא שמירת המקור העברי! גלגול תרגומי התורה כנראה משקף גם את ההיסטוריה של הקהילה, מישראל למצרים ומשם לאתיופיה.

### דעה 1: מתוקו אלמה

לשבי ציון מבבל ויהודי בבל יש ספר תורה בכתב אשורי-ארמי. לעומתם יהודים הלניסטים הנמצאים באלכסנדריה מתרגמים את התורה ליוונית ואף מציינים את אירוע תרגום התורה ליום חגיגי על-פי פילון האלכסנדרוני. **ח טבת- תרגום התורה ליוונית.**

מאוחר יותר אחרי מאות שנים היהודים השוכנים דרומית לאכסנדריה, בחבש דוברי שפה כושית עתיקה- יהודים דוברי שפה מקומית הקשורים בנימי נפשם לתורה וליהדות נאלצים להציל את היהדות ואת התורה ומתרגמים אותה לגעז.

**ובמרוצת השנים בצוק העתים, הניתוק והריחוק משאר יהדות התפוצות, מוציאים אצל הקהילה היהודית באתיופיה ספר תורה מעור בהמה טהורה הכתוב בגעז- אורית. ללא הספר המקורי !!**

ומכאן ניתן להבין באופן מעשי את אחד הטעמים לאיסור התרגום התורה מחשש שיעזבו את הספר התורה המקורי וילמדו דרך הספרים המתורגמים בשיטה הנוחה- אכן, אומת החשש בכמה גלויות ובאתיופיה זה קרה!

### תמיכה: הרב יואל בן נון

אין אצלי ספק, שמסורת העדה הגיעה מיהודי מצרים, ולא רק בגלל תרגום התורה מיוונית לגעז.

קודם כל, זה מה שאמרו זקני העדה לפי מה שקראתי ושמעתי. חשוב לדעתי גם להבין, שיהודים רבים ברחו מיהודה למצרים בגלל גזירות אנטיכוס, ורק במצרים אפשר היה לשמור הלכות שבת המחמירות בלי מלחמה, וגם לשמור נאמנות מלאה לירושלים וללוח שנהג בה - הוא הלוח של חז"ל, וגם של העדה, (בהתאמה מיוחדת במינה) כתבתי על כך בהרחבה בספרי 'זכור ושמור' פרק י"ג.